

2/2020

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 2 • Valtioneuvoston asetukset 3
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 3 • Korkein hallinto-oikeus 6 • KKO:n valitusluvat 16

► VAHVISTETUT LAIT

● Raportoitavia rajat ylittäviä järjestelyjä verotuksen alalla koskeva lainsäädäntö (1567-1571/2020)

HE 68/2019

VaVM 14/2019

Lait tulivat voimaan 1.1.2020

Muutokset perustuvat neuvoston direktiiviin (EU) 2017/952 direktiivin (EU) 2016/1164 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse verokohtelun eroavuuksista kolmansien maiden kanssa.

Lakia eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta sovelletaan yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksessa. Laissa säädetään menon vähennyskelpoisuutta ja tulon veronalaisuutta koskevista poikkeuksista, joita sovelletaan etuyhteydessä olevien henkilöiden välisiin suorituksiin sekä suorituksiin, jotka liittyvät niin sanottuihin strukturoituihin järjestelyihin.

Säännökset koskevat menoja ja tuloja, joiden verokohtelu ei ole rajat ylittävässä tilanteessa yhdenmukainen sen vuoksi, että kyse on hybridijärjestelystä, jossa eri lainkäyttöalueiden verotuksessa kohdellaan eri tavalla suorituksen perusteena olevaa rahoitusvälinettä tai siihen perustuvaa suoritusta, suorituksen maksajaa tai suorituksen saajaa. Säännökset koskevat myös tilannetta, jossa kahdella lainkäyttöalueella asuva verovelvollinen vähentää samoja menoja kahteen kertaan, mutta eri tulo-pohjista. Lisäksi säännöksiä sovelletaan tilanteissa, joissa verokohtelun eroavuuksia syntyy tulon ja menon kohdentamisessa pääliikkeen ja kiinteän toimipaikan välillä. Hybridijärjestelyjen johdosta rajat ylittävässä tilanteessa verokohtelun eroavuudesta syntyy kaksinkertaisia vähennyksiä ja tuloa jää verottamatta. Säännösten

tarkoituksena on ehkäistä näitä vaikutuksia.

Hybridijärjestelyyn perustuva meno ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen siltä osin kuin vastaava tulo ei sisälly veropohjaan tai meno vähennetään kahteen kertaan. Lisäksi hybridijärjestelyyn perustuva tulo luetaan veronalaiseksi tuloksi siltä osin kuin suorituksen maksaja on vähentänyt suorituksen, eikä vähennystä ole eväty sen verotuksessa.

● Laki koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020–2023 sekä lait verontilitslain ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta (1572-1574/2020)

HE 85/2019

VaVM 17/2019

Lait tulivat voimaan 1.1.2020

Lain mukaan uusien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 30 §:ssä sekä maatilatalouden tuloverolain 8 §:ssä tarkoitettujen koneiden ja laitteiden hankintamenoista saisi verotuksessa tehdä kaksinkertaiset poistot säännönmukaisesti poistoihin verrattuna. Enimmäismäärän korotus koskisi uusia vuosina 2020–2023 hankittuja ja käyttöön otettuja hyödykkeitä.

● Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ja eräät siihen liittyvät lait (1577-1581/2020)

HE 76/2019

VaVM 18/2019

Lait tulivat voimaan 1.1.2020.

Elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin lisättiin yritysten maastapoistumisverotusta koskevat säännökset. Maastapoistumisverotuksessa varojen realisoitumaton arvo katsotaan veronalaiseksi tuloksi silloin, kun varoja siirretään Suomen verotusvallan ulko-

puolelle ilman, että tapahtuu verotuksen realisoivaa luovutusta.

► HALLITUKSEN ESITYKSET

● Hallituksen esitys (HE:2/2020) eduskunnalle laeiksi oikeusministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan tehtäviksi Euroopan unionin tietosuojalainsäädännöstä johtuvat välttämättömät lainmuutokset oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä erityisesti tietosuojasetuksen ja tietosuojalain soveltamisalalla, mutta myös eräitä rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvia lakeja muutettaisiin.

Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa henkilötietojen käsittelyyn liittyviä erityissäännöksiä sekä selkiyttää niiden suhdetta sovellettaviin yleissäädöksiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, lukuun ottamatta eräitä ulosottoakaren muutoksia, jotka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 2020.

● Hallituksen esitys (HE:4/2020) eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi iäkkään henkilön palvelutarpeen selvittämisessä ja arvioinnissa käytettävästä yhtenäisestä kansallisesta arviointi- ja seurantajärjestelmästä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitospalvelun

hoidon toimintayksiköissä noudattavasta henkilöstömitoituksesta ja siinä huomioon otettavasta välitöntä asiakastyötä tekevistä henkilöstöstä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2020. Henkilöstömitoituksen osalta mahdollistetaan tietyin edellytyksin siirtymäaika.

● **Hallituksen esitys (HE:6/2020) eduskunnalle vankeusaikaisen rikollisuuden estämisen ja laitosturvallisuuden ylläpitämisen tehostamista koskevaksi lainsäädännöksi**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vankeuslakia, tutkintavankeuslakia, henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettua lakia sekä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annettua lakia. Ehdotetuilla muutoksilla täsmennettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen toimivaltuuksia ja rekistereiden tietosisältöä koskevia säännöksiä vastamaan Rikosseuraamuslaitokselle laissa asetettuja tehtäviä. Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen tiedon luovuttamista koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että poliisi tai muu esitutkintaviranomainen voisi nykyistä paremmin saada Rikosseuraamuslaitokselta tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Lisäksi ehdotetaan, että Rikosseuraamuslaitos voisi osallistua poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteisen rikostiedusteluyksikön toimintaan. Esityksen tavoitteena on selkeyttää Rikosseuraamuslaitoksen ja esitutkintaviranomaisten välistä tehtävänjakoa ja parantaa viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2020.

● **Hallituksen esitys (HE:7/2020) eduskunnalle laeiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Finanssivalvonnasta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön kaksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta, joilla muutetaan OTC-johdannaisia, keskusvastapuolia ja kauppatietorekiste-

reititä koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta.

Kansalliseen lainsäädäntöön ehdotettavat muutokset kohdistuisivat pääsääntöisesti Finanssivalvonnan toimivallan alaan kuuluvien hallinnollisten seuraamusten täsmentämiseen. Sääntelymuutokset rajoittuisivat lähinnä määrityselvöllisyyden laiminlyöntiä koskeviin tilanteisiin sekä reilujen, kohtuullisten, syrjimättömien ja avoimien kaupallisten ehtojen vastaisesti tapahtuvaan määrityselvöllisyyden tarjoamiseen.

Muilta osin asetukset ovat sellaisenaan sovellettavaa oikeutta, eivätkä edellytä ehdotettuja laajempia kansallisia lainsäädäntömuutoksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja viimeistään 1.4.2020 lukuun ottamatta arvopaperimarkkinain muutosta, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021.

● **Hallituksen esitys (HE:13/2020) eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Esityksen tarkoituksena on tarkentaa kuntouttavan työtoiminnan järjestämistä ja tuottamista koskevaa sääntelyä. Lisäksi lakiin lisättäisiin kuntouttavan työtoiminnan sisällön määrittelyä koskeva säännös. Kuntouttavaan työtoimintaan tulisi aina sisältyä myös henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus. Lisäksi aktivointisuunnitelmaan ja monialaiseen työllistymissuunnitelmaan tulisi kirjata kuntouttavan työtoiminnan tavoite sekä henkilölle annettava tuki ja ohjaus kuntouttavan työtoiminnan aikana.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

● **Hallituksen esitys (HE:15/2020) eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta ja opintotukilain 15 §:n muuttamisesta**

Esityksen tavoitteena on työmarkkinakeskusjärjestöjen yksimielisesti tekemän aloitteen pohjalta edistää palkansaajien mahdollisuutta samanaikaiseen työntekoon sekä opiskeluun aikuiskou-

lutustuella. Tässä tarkoituksessa esityksessä ehdotetaan uudistettaviksi soviteltua aikuiskoulutusta ja palkansaajan aikuiskoulutustuen määräytymistä koskevia säännöksiä.

Lait ovat tarkoitettavat tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2020.

➔ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (72/2020)**

Asetuksella uudistetaan valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (420/2011) antamalla uusi asetus EU-lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön muutosten vuoksi. Asetuksen muutokset koskevat elintarvikehuoneistoista tehtäviä ilmoituksia, laitosten ja itujen alkutuotantopaikkojen hyväksymishakemuksia sekä EU-lainsäädännön mahdollistamia joustoja eläimistä saatavia elintarvikkeita valvovien henkilöiden pätevyysvaatimuksiin.

Asetus tuli voimaan 20 päivänä helmikuuta 2020.

➔ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2020:5

Konkurssi – Konkurssin edellytykset – Velan vanhentuminen – Osakeyhtiö

B:n konkurssipesä vaati A Oy:n asettamista konkurssiin maksamattoman osinkosaatavan perusteella. A Oy vastusti vaatimusta vedoten muun ohella siihen, että saatava oli vanhentunut ja että sen oikeellisuutta voitiin siksi perustellusti epäillä. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein katsottiin, että B:n konkurssipesän saatavaa ei voitu pitää selvänä ja että B:n konkurssipesällä ei siten ollut oikeutta vaatia A Oy:n asettamista konkurssiin.

KonkL 2 luku 2 §
VanhL 5 §
VanhL 8 §

KKO:2020:6**Sopimus – Reklamaatio – Sopimussuhteeseen perustuva vastuu**

A ja B Oy olivat tehneet rakennuttamissopimuksen, jonka ehdon mukaan tilaajan on ilmoitettava korvausvaatimuksensa viipymättä ja viimeistään yhden vuoden kuluessa sopimusrikkomuksen ilmenemisestä. Sopimusosapuolet olivat sittemmin sopineet rakennuttamissopimuksen irtisanomisesta ja tässä sopimuksessa sitoutuneet siihen, ettei osapuolilla ollut tämän jälkeen sopimuksen ulkopuolisia muita vaatimuksia toisiaan kohtaan. A oli tämän jälkeen ilmoittanut B Oy:lle vaativansa tältä korvausta rakennuttamissopimusta koskevan sopimusrikkomuksen perusteella. B Oy oli noin kaksi ja puoli vuotta myöhemmin, A:n viireille panemaa korvauskannetta käräjäoikeudessa käsiteltäessä antamassaan lausumassa ensimmäistä kertaa vedonnut siihen, ettei A ollut ilmoittanut korvausvaatimuksiaan sopimusehtojen mukaisesti yhden vuoden määräajassa.

Korkein oikeus katsoi ratkaisutaan ilmenevillä perusteilla, että B Oy ei ollut menettänyt oikeuttaan vedota ilmoituksen myöhäsmiseen.

KKO:2020:7**Yhteistoiminta valtion virastoissa ja laitoksissa – Hyvitys**

Valtion virasto oli antanut henkilöstön edustajille neuvotteluesityksen yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistämiseksi. Esityksen mukaan neuvottelut koskivat koko viraston henkilöstöä ja irtisanottavien sekä osa-aikaistettavien määrä oli enintään 60 henkilöä. Mahdollisten toimenpiteiden kohteena olevat virkamiehet määräytyivät esityksen viitteessä mainittujen normien mukaisesti. Esityksen liitteessä oli lisäksi mainittu, että irtisanomisjärjestys oli lainsäädännön mukainen ja että perusteet eivät saaneet olla syrjiviä tai tasa-arvolain vastaisia.

Korkein oikeus katsoi, että virasto oli laiminlyönyt antaa virkamiesten edustajille kirjallisesti käyettävissä olevat riittävät tiedot periaatteista, joiden mukaan toimenpiteiden kohteiksi joutuvat virkamiehet valitaan. Valtio veloitettiin maksamaan irtisanotulle virkamiehelle hyvitystä.

L yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa 23 § 1 mom 3 kohta, 23 § 2 mom, 43 §

KKO:2020:8**Työsopimus – Työntekijän palkkaedut – Liikkeen luovutus – Oikeudenkäyntimenettely – Muutoksenhaku**

A oli työskennellyt kuorma-autonkuljettajana B Oy:n palveluksessa ainoana ulkopuolisena työntekijänä. B Oy oli työsuhteen aikana jättänyt maksamatta A:lle palkkasääntäviä. B Oy oli sittemmin myynyt A:n kuljettaman kuorma-auton C Oy:lle, jonka palveluksessa A oli heti kaupanteon jälkeen toiminut niin ikään ainoana ulkopuolisena työntekijänä ajaen samaa kuorma-autoa ja saman asiakkaan ajoja kuin B Oy:n palveluksessa.

Korkein oikeus katsoi, että kyse oli liikkeen luovutuksesta, vaikka B Oy:n liikennelupa ei ollut siirtynyt C Oy:lle. C Oy oli siten yhdessä B Oy:n kanssa velvollinen suorittamaan A:lle hänen vaatimansa maksamatta olevat palkkasaatavat. Ks. KKO:2018:64 KKO:2018:65 KKO:2018:66

Kysymys myös Korkeimmassa oikeudessa huomioon otettavasta oikeudenkäyntiaineistosta muutoksenhakijan vastapuolen jätettyä vastaamatta valitukseen.

TSL 1 luku 10 § 1 mom

TSL 1 luku 10 § 2 mom

KKO:2020:9**Perintökaari – Pesänselvitys – Asiavaltuus**

Kuolinpesän ollessa pesänselvittäjän hallinnossa kuolinpesän osakkailla ei ollut oikeutta omissa nimissään kuolinpesän hyväksi ajaa kolmansia vastaan selvitykseen kuuluvaa vahingonkorvauskannetta, vaikka pesänselvittäjä oli hyväksynyt kanteen ajamisen ja toiminut asiassa osakkaiden asiamiehenä. (Ään.) Ks. KKO:2006:29

KKO:2020:10**Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkaminen rikosasiassa – Rikokseen osallisuus – Avunanto – Syytesidonnaisuus**

B, joka oli tuomittu käräjäoikeudessa avunannosta törkeään veropetokseen ja veropetokseen, ei hake-

nut käräjäoikeuden tuomioon muutosta. A, joka oli käräjäoikeudessa tuomittu tekijänä kahdesta törkeästä veropetoksesta, haki muutosta hovioikeudelta. Hovioikeus katsoi, että mahdolliset verotukseen liittyvät laiminlyönnit olivat tapahtuneet niin sanotuissa väliyhtiöissä ja ettei asiassa ollut aiheetta samastaa syytteessä mainittuja yhtiöitä noihin väliyhtiöihin. Kun syytteen teonkuvaus ei koskenut väliyhtiöitä, hovioikeus hylkäsi syytteen A:n osalta. Korkein oikeus katsoi, että myös B:n tuomio tuli purkaa.

KKO:2020:11**Ajokielto – Tuomioistuimen toimivalta – Asiallinen toimivalta**

Ajokorttilain 1.6.2019 voimaan tulleella muutoksella ajokieltoon määrääminen keskitettiin yksin poliisin toimivaltaan kuuluvaksi. Korkein oikeus katsoi ratkaisutaan ilmenevin perustein, ettei käräjäoikeudella ollut lain voimaantulon jälkeen ollut toimivaltaa tutkia syyttäjän esittämää ajokieltovaatimusta asiassa, joka oli tullut viireille ennen lain voimaantuloa.

AjokorttiL 64 §

KKO:2020:12**Yhdistys – Yhdistyksen nimi**

Yhdistykselle, jonka jäseneksi voitiin hyväksyä yksinomaan luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, oli rekisteröity nimi Auktorisoidut lakimiehet – Auktoriserade Jurister – Authorized Attorneys at Law ry.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että nimi oli harhaanjohtava muun ohella siltä osin kuin se antoi yleisölle virheellisen käsityksen yhdistyksen jäsenistöstä. Yhdistyksen nimeä koskeva rekisterimerkintä kumottiin.

YhdistysL 49 § 1 mom

KKO:2020:13**Virkarikos – Virkavelvollisuuden rikkominen – Pahoinpitely – Poliisi – Voimakeinojen käyttö**

Poliisikonstaapeli A oli ollut ottamassa verekseltään kiinni pahoinpitelystä epäiltyä B:tä, joka oli ollut poistumassa tekopaikalta. B oli A:n käskystä pysähtynyt ja kääntynyt A:ta kohti. A oli useita kertoja

käskenyt B:tä menemään maahan, mutta B ei ollut totellut. A oli ottanut etälamauttimen käteensä ja osoittanut sillä B:tä, joka oli pyytänyt, että A ei ampuisi häntä. A oli sanallisesti varoittamatta ampunut B:tä etälamauttimella, minkä seurauksena B oli kaatunut maahan.

Korkeimman oikeuden tuomiossa lausutuilla perusteilla katsottiin, että kuvatussa tilanteessa etälamauttimella ampuminen ei ollut ollut tarpeellista ja puolustettavaa ja ettei A ollut varoittanut etälamauttimen käytöstä riittävän selkeästi ja ymmärrettävästi ennen sen laukaisemista. A:n katsottiin syyllistyneen virkavelvollisuuden rikkomiseen ja pahoinpitelyyn. (Ään.)

KKO:2020:14

**Turvaamistoimi – Väliaikainen turvaamistoimi – Turvaamistoi-
men peruuttaminen – Oikeuden-
käyntikulut**

Käräjäoikeus oli väliaikaisena turvaamistoimena kieltänyt työntekijäliittoa saartamasta suomalaisessa satamassa lastattavana ollutta ulkomaalaista kauppa-alusta. Väliaikaisen turvaamistoiempäätöksen jälkeen työntekijäliitto oli lopettanut saarron ja alus oli päässyt jatkamaan matkaansa. Turvaamistoi-
men hakija oli peruuttanut turvaamistoi-
mihakemuksen. Työntekijä-
liiton vaatimuksesta käräjäoikeus oli tutkinut turvaamistoi-
men määräämisen edellytykset ja katsonut edellytysten täytyneen.

Korkein oikeus katsoi, että turvaamistoi-
men hakijan oikeuden-
käyntikuluvaa-
timus voitiin tutkia turvaamistoi-
miasian yhteydessä. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla työntekijä-
liitto veloitettiin korvaamaan turvaamistoi-
men hakijan oikeuden-
käyntikulut.

OK 7 luku 10 §
OK 7 luku 12 §
OK 21 luku 1 §
OK 21 luku 7 § 2 mom

KKO:2020:15

Kiskonta – Törkeä kiskonta

A ja X Oy olivat tehneet sopimuksen, jonka perusteella X Oy maksoi A:lle 24800 euroa siitä, että A peruutti tekemänsä kunnallisvalituksen. Korkein oikeus katsoi tuomiossaan ilmenevillä perusteilla, että A

oli sopimuksen yhteydessä syyllistynyt törkeään kiskontaan siten, että hän oli käyttämällä hyväksi X Oy:n riippuvaista asemaa hankkinut tai edustanut itselleen taloudellista etua, joka oli selvästi epäsuhteessa hänen omaan suoritukseensa.

RL 36 luku 6 § 1 mom
RL 36 luku 7 §

KKO:2020:16

Pakkokeino – Vangitseminen – Vangittuna pitäminen – Tuomion perustelevminen

Käräjäoikeus oli törkeää huumausainirikosta koskevan asian pääkäsittelyn päätteeksi määrännyt A:n pidettäväksi edelleen vangittuna tuomion antamiseen saakka. Käräjäoikeus katsoi, että odotettavissa olevan pitkän vankeusrangaistuksen perusteella oli syytä epäillä, että A lähtee pakoon tai muutoin karttaa rangaistuksen täytäntöönpanoa. Hovioikeus hylkäsi A:n kantelun vangittuna pitämistä koskevasta ratkaisusta.

Korkein oikeus katsoi, että vangittuna pitämistä karttamisvaaran vuoksi ei voinut pääkäsittelyn jälkeen perustaa pelkästään odotettavissa olevaan pitkään vankeusrangaistukseen. Kun asiassa ei ollut selvitetty mitään muutakaan karttamisvaaraa tukevaa toiseikkaa eikä arvioitu lievempien pakkokeinojen käyttämistä, Korkein oikeus katsoi, että A:n vangittuna pitämiseen ei ole ollut perusteita.

KKO:2020:17

**Ammattitauti – Tapaturmakor-
vaus – Syy-yhteys**

A oli toiminut kaupunginorkesterissa klarinetin soittajana vuodesta 1981 lähtien. Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevin perustein, että A:lla todettu leukanivelten nivelrikko oli todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut klarinetin soittamisesta. A:lla oli siten oikeus saada leukanivelten nivelrikko korvattavaksi ammattitautina.

KKO:2020:18

Oikeudenkäyntimenettely – Kanteen muuttaminen – Avoliitto – Pesänjakaja – Omaisuuden erottelu

Pesänjakaja oli toimittanut avopuolisoiden yhteistalouden purkamis-

sesta annetussa laissa tarkoitettuna omaisuuden erottelun ja päätöksellään hylännyt A:n vaatimuksen B:n velvoittamisesta suorittamaan A:lle mainitun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyvitystä. Käräjäoikeudessa vireille panemassaan moitekanteessa A uudisti hyvitysvaatimuksensa ja asian valmistelun kuluessa vaati toissijaisesti B:n velvoittamista suorittamaan hänelle hyvitystä vastaavan määrän velka-
saatavana tai vahingonkorvauksena. Pääkäsittelyssä A esitti vielä saman suuruisen perusteettoman edun palauttamista koskevan toissijaisen vaatimuksen. Hovioikeus hylkäsi hyvitysvaatimuksen ja jätti oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla toissijaiset vaatimukset tutkimatta katsoen, että kysymys tältä osin oli kielletystä kanteen muuttamisesta.

Ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla Korkein oikeus katsoi, että A:n toissijaisissa vaatimuksissa ei ollut kysymys kanteen muuttamisesta, ja vaatimukset olisi siten tullut tutkia.

OK 14 luku 2 § 3 mom

KKO:2020:19

**Oikeudenkäyntikulut – Oikeus-
turvavakuutus – Oikeusturvava-
kuutuksen omavastuuosuus**

Rikosasian asianomistajalle oli myönnetty oikeusapu oikeusturvavakuutuksen omavastuuosuuteen. Asianomistaja valitti käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen ja vaati vastaajan velvoittamista korvaamaan asianomistajan oikeudenkäyntikulut hovioikeudessa. Hovioikeus oli määrännyt asianomistajan avustajalle suoritettavaksi valtion varoista oikeusturvavakuutuksen omavastuuosuutta vastaavan määrän ja velvoittanut vastaajan korvaamaan sanotun määrän valtiolle. Muutoin hovioikeus ei ollut lausunut oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin ensinnäkin, että hovioikeus oli jättänyt lausumatta osasta oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta koskevasta vaatimuksesta ja hovioikeuden olisi tullut velvoittaa vastaaja korvaamaan asianomistajan oikeudenkäyntikulut myös omavastuun ylittäviltä osin. Ratkaisussa katsottiin myös, että oikeusturvavakuutuksen omavas-

tuuosuuden suuruutta eri oikeusasteissa määritettäessä oikeudenkäyntiä arvioidaan yhtenä vakuutustapahtumana. Ks. KKO:2011:55

KKO:2020:20

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

A:n syyksi oli luettu entiseen puolisoon kohdistunut törkeä pahoinpitely ja muita rikoksia. Kysymys rangaistuksen mittaamisesta ja siitä, mikä merkitys naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevalla Euroopan neuvoston yleis-sopimuksella (ns. Istanbulin sopimus) on mitattaessa rangaistusta A:lle hänen syykseen luetuista rikoksista. Ks. KKO:2002:2 KKO:2012:9 KKO:2018:22

RL 3 luku 1

RL 6 luku 3 §

RL 6 luku 4 §

KKO:2020:21

Asianajaja – Oikeudenkäyntiasiamies – Esteellisyys

Asianajaja toimi riita-asiassa yhtiön oikeudenkäyntiasiamiehenä. Yhtiöllä oli samaan aikaan vireillä myös toinen riita-asia, joka perustui osittain samaan tapahtumainkulkuun ja tosiseikastoon, ja jossa yhtiön vastapuolen oikeudenkäyntiasiamiehenä toimi asianajajan kanssa samassa toimistossa työskentelevä toinen asianajaja.

Korkein oikeus katsoi, että asianajaja oli esteellinen toimimaan asiamiehenä asiassa. (Ään.)

OK 15 luku 3 § 3 mom

KKO:2020:22

Liikennerikos – Liikenneturvallisuuden vaarantaminen – Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

A oli kuljettaessaan pakettiautona tarkoituksenaan ylittää risteävä tie laiminlyönyt noudattaa risteyksessä väistämismääräyksiä osoittavaa liikennemerkkiä ja törmännyt etuajo-oikeutettua tietä ajaneeseen kevytmoottoripyörään seurauksin, että sen kuljettaja oli kuollut. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin,

että A oli syyllistynyt törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen.

RL 23 luku 2 § 1 mom

KKO:2020:23

Kiinteistön kauppa – Laatuvirhe – Tarkastusvelvollisuus

Ostajille oli ennen kaupan tekemistä annettu vuonna 1960 rakennetusta asuinrakennuksesta laadittu kosteusmittauspöytäkirja, jonka mukaan kosteutta oli rakennuksen kellaritiloissa mutta ei sen yllä olevissa lattia- ja seinärakenteissa. Kaupan jälkeen kellarin betoniholvin yläpuolisissa alapohjarakenteissa sekä ulkoseinärakenteiden alaosissa havaittiin kosteus- ja mikrobivaurioita, jotka olivat aiheutuneet kellarista johtuvasta kosteusrasituksesta sekä kosteuden tiivistymisestä kylmän betoniholvin ja lämmöneristeen rajapintaan.

Korkein oikeus katsoi, että ostajilla oli rakennuksen iän, rakennustavan ja kellarin kosteudesta saamiensa tietojen johdosta ollut aihe tarkastaa kellarin yläpuolisten rakenteiden kunto tavanomaista perusteellisemmin. He olivat kuitenkin saaneet pitää riittävänä pöytäkirjasta ilmeneviä selvityksiä, joissa kellarin yläpuoliset rakenteet oli myös poraten tehdyillä mittauksilla todettu kuiviksi. Ostajat eivät olleet laiminlyöneet tarkastusvelvollisuuttaan, eivätkä he siten olleet menettäneet oikeuttaan vedota kiinteistön virheeseen.

MK 2 luku 22 §

► KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2020:2

Kunnallinen viranhaltija – Virantoimituksesta pidättäminen – Ajokielto – Erityinen kelpoisuusehto – Viranhoidon estyminen

X:n kaupunki oli kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 47 §:n 3 momentin nojalla pidättänyt palomies A:n virantoimituksesta, koska hänet oli määrätty määräai-

kaiseen ajokieltoon ja hänen virkansa hoitamisen edellytyksenä oli BC-luokan ajokortti.

Asiassa saadun selvityksen mukaan A oli määrätty määräaikaiseen ajokieltoon kuukaudeksi sen vuoksi, että hän oli saanut kahden vuoden aikana neljä rikesakkoa ylinopeudesta. Liikenneviranomaiset olivat tapahtuneet vapaa-ajalla.

Korkein hallinto-oikeus totei, että silloin kun virantoimituksesta pidättämisen perusteena oli kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 47 §:n 3 momentti, olennaista oli sen arvioiminen, oliko viranhaltija kykeneväinen suorittamaan virkatehtäviään asianmukaisesti. Säännöstä koskevien esitöiden mukaisesti silloin kun viranhoidon esteenä oli määräaikainen ajokielto, asiassa oli arvioitava ajo-oikeuden merkitys viran hoitamiseksi sekä työnantajan mahdollisuus tehdä työjärjestelyjä. Kysymys oli kokonaisarviointista, jossa oli huomioitava niin työnantajan velvollisuus turvata virkatehtävien häiriötön hoitaminen kuin myös viranhaltijan oikeusturva.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että esillä olleissa olosuhteissa kaupunki ei ollut voinut pidättää palomiestä virantoimituksesta hänelle määrätyn määräaikaisen ajokielton johdosta viranhaltijain 47 §:n 3 momentin nojalla. Kun otettiin huomioon määräaikaisen ajokielton pituus, ajokielton määrittämiseen johtaneet seikat, asiassa annettu selvitys palomiehen säännönmukaisista tehtävistä niihin kuuluvine ajovuoroinen sekä se, että työnantaja ei ollut osoittanut selvittäneensä työjärjestelyjen mahdollisuutta lyhytaikaisen ajokielton ajaksi, A:n määräaikaista ajokieltoa ei voitu pitää sellaisena synnä, jonka vuoksi hän olisi ollut estynyt suorittamasta asianmukaisesti virkatehtäviään. Sillä seikalla, että kaupunki oli asettanut voimassaolevan BC-luokan ajo-oikeuden viran erityiseksi kelpoisuusvaatimukseksi, ei ollut merkitystä asian arvioinnissa, sillä tämän erityisen kelpoisuusvaatimuksen väliaikaisen täyttymättä jäämisen ei voitu katsoa vaikuttavan A:n kyyntä toimia palomiehen tehtävissä siten, että hän olisi menettänyt virkakelpoisuutensa esillä olevan asian olosuhteissa.

Laki kunnallisesta viranhaltijasta 47 §

KHO:2020:4

Asiakirjajulkisuus – Turvapaikanhakija – Suojelupoliisi – Suojelupoliisin turvapaikkahakemuksesta antaman lausunnon perusteluosio ja taustamateriaali – Valtion turvallisuuden ylläpitämistä koskeva asiakirja – Asianosaisjulkisuus – Asianosaisen tiedonsaantioikeus – Menettelydirektiivi

Suojelupoliisi oli antanut Maahanmuuttovirastolle lausunnon A:n turvapaikkahakemuksesta. Maahanmuuttovirasto oli hylännyt A:n hakemuksen. Asiassa oli kysymys siitä, oliko A:lla oikeus saada suojelupoliisilta tieto lausunnon perusteluosiosta ja lausunnon laatimisessa käytetystä taustamateriaalista.

Lausunnon perusteluosio ja lausunnon laatimisessa käytetty taustamateriaali olivat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettuja valtion turvallisuuden ylläpitämistä koskevia suojelupoliisin asiakirjoja. Asiakirjojen sisältöön ja niiden sisältämien tietojen saantitapoihin nähden ei voitu pitää ilmeisenä, että tiedon antaminen niistä ei olisi vaarantanut valtion turvallisuutta. Lausunnon perusteluosio ja lausunnon laatimisessa käytetty taustamateriaali olivat siten sanotun lainkohdan perusteella salassa pidettäviä asiakirjoja.

Nämä asiakirjat olivat olleet joko suojelupoliisin Maahanmuuttovirastolle antaman lausunnon osana (lausunnon perusteluosio) taikka sen perusteena (taustamateriaali) ja olivat näin ollen vaikuttaneet tai voineet vaikuttaa A:n turvapaikka-asian käsittelyyn Maahanmuuttovirastossa. Vaikka suojelupoliisi ei turvapaikka-asiaa ollut ollut päätöksen tekemisen viranomaisen vaan lausunnon antajan asemassa, A:lla oli käsillä olevissa olosuhteissa katsottava turvapaikka-asian asianosaisen asemansa perusteella olleen julkisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu lähtökohtainen oikeus saada tieto näistä salassa pidettävistä asiakirjoista myös suojelupoliisilta.

Tiedon antaminen suojelupoliisin lausunnon perusteluosiosta ja lausunnon laatimisessa käytetystä taustamateriaalista olisi kuitenkin ollut niiden sisältöön ja niiden si-

sältämien tietojen saantitapoihin nähden julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla vastoin erittäin tärkeää valtion turvallisuuteen liittyvää yleistä etua. A:lla ei siten ollut julkisuuslaissa säädetyn perusteella oikeutta saada tietoa sanotuista asiakirjoista.

Suojelupoliisin lausunnon perusteluosion ja lausunnon laatimisessa käytetyn taustamateriaalin ei voitu katsoa olevan menettelydirektiivin 10 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettu asian tuntijaneuvo. Menettelydirektiivin säännöksistä, ottaen erityisesti huomioon direktiivin 23 artiklan 1 kohta, ei myöskään johtunut, että turvapaikka-asian asianosaisen tiedonsaantioikeutta ei voitaisi julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisella erittäin tärkeää yleistä etua koskevalla perusteella rajoittaa, edes sellaisessa tilanteessa, jossa asianosaisen puolesta asiakirjapyynnön oli esittänyt hänen oikeudellinen neuvonantajansa (asiamiehensä).

Suomen perustuslaki 12 § Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 3 §, 9 § 1 momentti, 10 §, 11 § 1 momentti ja 2 momentti 1 kohta, 22 § sekä 24 § 1 momentti 9 kohta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu) (menettelydirektiivi) 1 artikla, 10 artikla 3 kohta d alakohta, 12 artikla 1 kohta d alakohta sekä 23 artikla 1 kohta

KHO:2020:5

Lastensuojeluasia – Huostassapidon jatkaminen – Tapaamisten rajoittaminen – Sijaisvanhempien läsnäolo

X:n kaupungin lastensuojelun johtava viranhaltija rajoitti 14.8.2017 vuonna 2008 syntyneen lapsen oikeutta pitää yhteyttä äitiinsä 14.8.2017–13.8.2018 siten, että sijaisvanhemmat voivat olla läsnä äidin ja lapsen tapaamistilanteissa. Päätöksessä ei määritelty tapaamisten määrää eikä paikkaa. Lastensuojelun johtava viranhaltija päätti 13.10.2017, että lapsen huostassapitoa jatketaan sijaisperheessä. Ennen päätöstä oli järjestetty

huostassapidon purkutyöskentely 10.4.–11.8.2017. Hallinto-oikeus hylkäsi äidin valituksen molemmista päätöksistä.

Äiti uudisti korkeimmassa hallinto-oikeudessa vaatimuksensa, että yhteydenpitoa ei saa rajoittaa ja että lapsen tuli saada tavata äitiään valvomattomasti joka toinen viikonloppu perjantaista sunnuntaihin sekä koulun lomien aikana. Sijaishuolto sijaisperheessä oli alkanut heinäkuussa 2009. Huostassapidon lopettamisen osalta äiti katsoi valituksessaan, että lapsen ja äidin arviointi huostassapidon purkutyöskentelynä oli järjestetty täysin keinotekoisesti. Lapsi oli päässyt sijaishuollon aikana käymään äitinsä ja sisarustensa kotona vain kerran. Muutoin kaikki kanssakäyminen äidin ja lapsen välillä oli ollut kontrolloitua, mistä johtuen lapsen tuominen äidin kotiin huostassapidon purkutyöskentelyn aikana oli ollut lasta hämmentävää.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuren jaoston tuomiossa 10.9.2019 Strand Lobben and others v. Norway, joka koskee Norjan lain mukaista pakkoadoptiota, on selostettu tuomion 202–213 kohdassa ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisia ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan tulkinnan yleisiä periaatteita. Esi merkiksi ihmisoikeustuomioistuimen 17.12.2019 huostassapidon lopettamista ja yhteydenpidon rajoittamista koskevasta tuomiosta A.S. v. Norway käy ilmi (tuomion kohta 59), että edellä mainitussa asiassa esitetty koonnos yleisistä periaatteista soveltuu yleisesti lastensuojelutoimenpiteitä koskeviin asioihin.

Kun otettiin huomioon A:n huostassapidon lopettamista koskevan hakemuksen johdosta sosiaalitoimessa tehty ajantasainen selvitys huostassapidon jatkamisen edellytyksistä, hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu muu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen huostassapidon lopettamista koskevilta osin ei ollut perusteita.

Mitä tuli yhteydenpidon rajoittamiseen, niin korkein hallinto-oikeus totesi, että asiakassuunnitel-

maan oli kirjattu sijaisvanhempien ja äidin välillä vakiintunut käytäntö, jonka mukaan äidin ja lapsen tapaamisia oli keskimäärin kerran kuukaudessa sijaisperheessä. Päätös yhteydenpidon rajoittamisesta oli tehty sen jälkeen, kun äiti oli elokuun 2017 alussa ilmaissut sosiaalitoimelle olevansa tyytymätön sijaisvanhempien läsnäoloon tapaamisissa. Äiti oli vaatinut yhteydenpidon lisäämistä maaliskuussa 2017 hakiessaan samalla huostasapidon lopettamista. Näissä oloissa viimeistään yhteydenpidon rajoittamispäätökseen 14.8.2017 olisi tullut kirjata, missä ja kuinka usein tapaamiset järjestetään. Koska yhteydenpidon rajoittamista koskeva aika oli jo päättynyt, hallinto-oikeuden päätöstä ei tältä osin muutettu.

Lastensuojelulaki 4 § 2 momentti, 40 §, 47 § 1–3 momentti, 49 § 3 momentti, 54 §, 62 § 1 momentti 1 ja 2 kohta, 62 § 2 momentti 1 kohta, 62 § 4 momentti sekä 63 §
Euroopan ihmisoikeussopimus 8 artikla

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuren jaoston tuomio Strand Lobben and others v. Norway 10.9.2019 (tuomion kohdat 202–213 ja niissä mainittu muu oikeuskäytäntö).
Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio A.S. v. Norway 17.12.2019

KHO:2020:6

Asiakirjajulkisuus – Salassa pidettävyys – Kunnan liiketoimintaa koskeva tieto – Yksityinen liikesalaisuus – Taloudellinen vahinko – Arvio kiinteistön markkina-arvosta

Puolueeton arvioija oli laatinut kaupungin toimeksiannosta kuntalain 130 §:n 2 momentissa tarkoitettua arvion kaupungin omistaman kiinteistön rakennusoikeuden markkina-arvosta.

Arviokirjassa esitettyjen markkina-arvoarvioiden ja arvioinnin tarkkuutta koskevien tietojen perusteella kaupungin potentiaaliset neuvottelukumppanit olisivat saaneet käsityksen tulevia kiinteistönluovutuksia koskevasta kaupungin neuvotteluvaramasta ja tavoittelusta luovutushinnasta. Kysymyksessä olevien tietojen antaminen olisi siten asettanut kaupungin neuvottelukumppaneitaan hei-

kompaan asemaan ja olisi näin aiheuttanut kaupungille taloudellista vahinkoa. Tähän nähden arviokirjaan sisältyviä tietoja rakennusoikeuden arvioiduista markkina-arvoista ja arvioinnin tarkkuudesta oli pidettävä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 kohdan perusteella salassa pidettävinä.

Samasta syystä myös eräitä arvioinnin perusteita koskevia tietoja oli pidettävä sanotun lainkohdan perusteella salassa pidettävinä. Nämä tiedot olivat salassa pidettäviä myös arviokirjan laatineen yrityksen julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettuina liikesalaisuuksina.

Suomen perustuslaki 12 §
Kuntalaki 130 § 1 ja 2 momentti
Laki viranomaisien toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 3 §, 9 § 1 momentti, 10 §, 22 § sekä 24 § 1 momentti 17 ja 20 kohta

KHO:2020:8

Verotusmenettely – Vertailutietotarkastus – Tietosuoja – Pankki – Asiakasrekisteri – Tietopyynnön lainmukaisuus – Yleinen tietosuoja-asetus

Verohallinto oli verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n nojalla kehoittanut pankki A Oyj:tä esittämään muun ohella listauksen kaikista asiakkaistaan vertailutietotarkastuksen suorittamista varten. Korkein hallinto-oikeus katsoi Euroopan unionin tietosuoja-asetukseen viitaten, että tällainen tietopyyntö ei ollut lainmukainen. Verohallinnon kehoituspäätös kumottiin.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) 5 ja 6 artikla
Tietosuojalaki 4 § 2 kohta
Laki verotusmenettelystä 21 §

KHO:2020:9

Kunnallisia – Valtiontuki – Kiinteistön kauppa – Vuokraus – Kokonaisjärjestely – Valtiontuen edellytysten täyttyminen – Markkinaehtoisuuden selvittäminen – Taloudellinen erittely

Kaupunginvaltuusto oli ostanut eräältä yritykseltä neljä teollisuus-

kiinteistöä rakennuksineen. Valtuusto oli samassa yhteydessä päättänyt solmia perustettavan yhtiön D Oy:n kanssa näitä kiinteistöjä koskevan vuokrasopimuksen vajaaksi kahdeksi vuodeksi sekä esisopimuksen, jonka mukaan kaupunki myy kiinteistöt D Oy:lle viimeistään vuokratuuden päättyessä. Omistusoikeus kiinteistöihin siirtyy yhtiölle, kun se on viiden vuoden maksuohjelman mukaisesti maksanut koko kauppahinnan. Kaupunki oli perustellut päätöksiansä työllisyysvaikutuksilla.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että asiassa oli kysymys kaupungin ja perustettavan yhtiön välisestä kiinteistökauppa- ja vuokrausjärjestelystä. Tässä kokonaisjärjestelyssä kaupunki tosiasiansä rahoitti D Oy:tä sen hankkiessa hallintaansa ja omistukseensa kaupunginvaltuuston päätöksessä tarkoitetut teollisuuskiinteistöt. Tässä kokonaisuudessa keskeinen arvioitava kysymys valtiontuen kannalta oli se, oliko D Oy saanut sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa ja tavanomaisilla markkinaehdoilla.

Kiinteistöjen arvosta vakuutena ei ollut esitetty muuta selvitystä kuin alkuperäisen myyjän kanssa käydyt hintaneuvottelut. Tämän pohjalta ei ollut mahdollista tehdä asianmukaista taloudellista erittelyä siitä, minkälaisia taloudellisia riskejä kaupungin kannalta mahdollisesti sisältyi kiinteistön edelleenmyynti- ja vuokrausjärjestelyyn. Tähän nähden ei myöskään ollut mahdollista arvioida, olisiko kaupungin kanssa samassa tilanteessa oleva yksityinen toimija ollut valmis rahoittamaan perustettavan yhtiön kiinteistöhankintaa samoin ehdoin kuin kaupunki.

Kaupunginvaltuuston päätöksen tai muutoin asiassa saadun selvityksen perusteella ei ollut mahdollista sulkea pois sitä, että kysymys oli SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta tuesta, joka vääristi tai uhkasi vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa. Kaupunginvaltuuston päätös oli syntynyt kuntalain (365/1995) 90 §:n (1375/2007) 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla virheellisessä järjestyksessä. Hallinto-o-

keuden ja kaupunginvaltuuston päätökset kumottiin.

Kuntalaki (365/1995) 90 § (1375/2007)

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) 107 ja 108 artikla

KHO:2020:10

Kunnallisasia – Virkavaali – Kunnanjohtajan viransijaisuus – Yleiset virkanimitysperusteet – Syrjintä – Sukupuoli

X:n kunnanvaltuusto valitsi äänestyksen jälkeen kunnanjohtajan määräaikaiseen virkasuhteeseen naispuolisen hakijan A. Hallinto-oikeus hylkäsi päätöksestä valituksen tehneen miespuolisen hakijan B:n valituksen. Valituksessaan B oli katsonut, että valtuuston päätös oli tehty vastoin yleisiä virkanimitysperusteita, minkä lisäksi päätös oli naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (tasa-arvolaki) vastainen.

Korkein hallinto-oikeus kumosi B:n valituksesta valtuuston päätöksen ja hallinto-oikeuden päätöksen.

Viranhakuilmoituksen mukaan vs. kunnanjohtajan tehtävänä oli kunnan hallinnon, taloudenhoidon ja palvelutuotannon johtaminen, elinkeinoelämän kehittäminen ja tulevaisuudessa entistä tärkeämpi alueellinen yhteistyötä. Kelpoisuusvaatimuksena oli virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys kunnallishallintoon sekä kokemus johtotehtävistä.

Sekä A:lla että B:llä oli kummallakin tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, A:lla oikeustieteen maisterin tutkinto ja B:llä filosofian maisterin tutkinto. B oli suorittanut lisäksi kaksi muuta tutkintoa ja johtamista koskevia muita opintoja. B:llä oli hakuajan päättymiseen mennessä kertynyttä kokemusta kunnanjohtajan tehtävistä 18 vuotta ja esimieskokemusta 19 vuotta 9 kuukautta. A:lla oli vastaavasti kokemusta kunnanjohtajan tehtävistä alle kuukausi ja esimieskokemusta yhdelta vuodelta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että B oli yleisten nimitysperusteiden kannalta työkokemuksensa perusteella selvästi ansioituneempi vs. kunnanjohtajan tehtävään. B:n perehtyneisyys kunnallishal-

lintoon oli myös merkittävästi laajempi kuin A:n, samoin kuin kokemus johtotehtävistä. Asiassa ei ollut myöskään tuotu esille sellaisia seikkoja, jotka olisivat osoittaneet, että B:llä ei olisi ollut henkilökohtaisia edellytyksiä tehtävästä selviytymiseen.

Tähän nähden oli vielä arvioitava, missä määrin A:lla oli sellaista erityistä osaamista ja kokemusta, joka voisi kokonaisharkinnassa nostaa hänet ansioituneisuudessa B:n edelle. Kunnanhallitus oli vedonnut lausunnossaan A:n oikeustieteelliseen koulutukseen sekä X:n kunnan hallinnosta hankitun kokemuksen merkitykseen. Kumpaakaan seikkaa ei ollut kuitenkaan mainittu viranhakuilmoituksessa. Vaikka kunnan hallinnossa oli esiintynyt oikeudellisia ongelmia, jotka olivat johtaneet valtuutettujen rikossyytteisiin, kunnanjohtajan tehtävät eivät liittyneet näiden asioiden rikosoikeudelliseen käsittelyyn. Vaikka perehtyneisyys kunnan keskuhallinnon toimintaan olikin voitu katsoa eduksi A:lle, hänen tosiasiallinen työskentelynsä kunnassa oli ollut varsin lyhytaikaista ja tästäkin ajasta hän oli työskennellyt valtaosan sosiaalityöntekijänä. A:n kokemus kunnallishallinnosta oli varsin vähäistä verrattuna B:n kokemukseen eri kunnista.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että hakijoiden ansioita ei ollut verrattu tasapuolisesti ja objektiivisesti. B oli ansioituneempina hakijana yleisten nimitysperusteiden vastaisesti syrjäytetty valittaessa viransijaista kunnanjohtajan määräaikaiseen virkasuhteeseen. Päätöstä tehtäessä oli syntynyt myös tasa-arvolaisissa tarkoitettu syrjintä-olettama. Kunta ei ollut osoittanut, että A:n valinta olisi johtunut tasa-arvolain 8 §:n 1 momentin ja 9a §:ssä tarkoitettua muusta, hyväksyttävästä syystä kuin sukupuolesta. Tällaisena syynä ei voitu pitää A:n koulutusta ja työkokemusta, jotka oli otettu jo huomioon ansiovertailussa.

Suomen perustuslaki 125 § 2 momentti

L kunnallisesta viranhaltijasta 6 § 1 momentti ja 12 § 1 momentti
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 7 § 1 momentti ja 2 momentti 1 kohta, 8 § 1 momentti 1 kohta ja 9a §

KHO:2020:11

Työsuojeluvalvonta – Tilaaajavastuulain soveltamisala – Tilaaajan määritelmä – Vastaava ulkomailla toimiva yritys – Aluehallintoviraston tiedonsaantioikeus

Tilaajavastuulain 3 §:n 1 kohdan mukaan tilaaajalla tarkoitetaan muun ohella kaupparekisterilain 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa, joka on velvollinen tekemään pykälässä tarkoitettua perusilmoituksen. Sanotun lainkohdan mukaan tilaaajalla tarkoitetaan myös vastaavaa ulkomailla toimivaa yritystä. Ulkomaisen yhtiön oikeudellinen muoto (Aktiengesellschaft) vastasi kaupparekisterilain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua osakeyhtiötä. Näin ollen yhtiötä oli pidettävä tilaajavastuulain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna tilaajana.

Sen selvittämiseksi, harjoittiko ulkomainen tilaaajayhtiö Suomessa tilaajavastuulain 2 §:ssä tarkoitettua toimintaa, aluehallintovirasto oli voinut työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista annetun lain nojalla velvoittaa yhtiön sakon uhalla toimittamaan luettelon yrityksistä, joiden kanssa yhtiöllä on ollut vuokratyösopimus tai alihankintasopimus Suomessa tehtävästä työstä päätöksessä mainittuna aikana.

Laki tilaaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (tilaajavastuulaki) 1 §, 2 §, 3 § 1 kohta ja 12 § 1 momentti

Kaupparekisterilaki 3 § 1 momentti 1 kohta

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista 4 §, 14 § ja 15 §

KHO:2020:12

Vesiliikenne – Vesiliikenteen rajoittaminen – Määräaikainen kielto – Autonominen meriliikenne – Testaus- ja pilottitoiminta – Vesiliikenteen turvallisuus – Yleinen etu

ELY-keskus oli A Oy:n esityksestä kieltänyt vesiliikennelain 15 §:n nojalla muiden kuin autonomisen meriliikenteen testaus- ja pilottitoimintaan osallistuvien vesikulku-
neuvojen liikkumisen määräajaksi alueellisesti rajatulla merialueella. Virka-, sairaankuljetus- ja pelas-

tustoimen suorittamiseksi sekä muusta vastaavasta syystä välttämätön vesikuluneuvolla liikku- minen oli kuitenkin sallittu kiellos- ta huolimatta. Sama koski puolus- tusvoimien toimintaa. Päätökseen oli liitetty ehtoja, jotka koskivat ajanjaksoja, jolloin kiello oli voi- massa, sekä näistä ajanjaksoista il- moittamista.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vesiliikennelain 1 ja 15 §:stä sekä niitä koskevasta lain esitöistä oli pääteltävissä, että alueellista vesiliikennekieltoa ei lähtökohtai- sesti ollut tarkoitettu kieltoalueen varaamiseksi jonkin tahon yksin- omaiseen käyttöön. Tässä tapauk- sessa A Oy:n esityksessä tarkoite- tun autonomisen meriliikenteen testaus- ja pilottitoiminnan tavoite oli edistää vesiliikenteen turvalli- suutta. Esityksen mukaista toimin- taä voitettiin pitää vesiliikennelain 15 §:ssä tarkoitettuna yleisen edun mukaisena toimintana.

Vesiliikenteen turvallisuuden kannalta oli tarpeellista, että vesiliikennettä rajoitetaan A Oy:n esi- tyksessä tarkoitettun toiminnan turvaamiseksi vesiliikennelain 15 §:n 1 momentin nojalla siten, että muu kuin päätöksessä tarkoi- tettu vesiliikenne kielletään testaus- ja pilottitoiminnan ajaksi. ELY- keskuksen päätöksessä määrätty kiello oli alueellisesti rajattu, mää- räaikainen ja se oli voimassa vain osan vuotta. Kun edellä olevan li- säksi otettiin huomioon kysymyk- sessä olevan toiminnan luonne, yleisen turvallisuuden varmistami- sen voitiin tässä tilanteessa kat- soa edellyttävän muun ohella am- mattikalastuksen sekä muun vesiliikennelain 15 §:n 3 momentin en- simmäisessä virkkeessä tarkoite- tun vesiliikenteen rajoittamista tes- taus- ja pilottitoiminnan toteutta- misen ajaksi.

Asiassa oli kysymys myös valitusoikeudesta vesiliiken- neasiassa sekä päätöksen selkeyt- tä koskevasta hallintolain vaati- muksesta.

Vesiliikennelaki 1 ja 15 §

KHO:2020:18

Hyödyllisyysmalli – Mitättö- mäksi julistamisperuste – Hyö- dyllisyysmallihakemukseksi muuntaminen – Muuntaminen eurooppapatenttihakemuksesta – Muuntamiselle säädettyjen

vaatimusten noudattaminen – Sama keksintö

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) myöntämä voimansiirtolai- tetta koskeva hyödyllisyysmallire- kisteröinti perustui kansalliseksi hyödyllisyysmallihakemukseksi muunnettuun eurooppapatentti- hakemukseen (EP-hakemus). PRH oli hylännyt rekisteröintiin kohdis- tuneen mitättömäksi julistamis- vaatimuksen ja markkinaoikeus vaatimuksen tekijän PRH:n pää- töksestä tekemän valituksen.

Korkeimmassa hallinto-oikeu- dessa oli saman tahon valituksesta ratkaistavana, täytyivätkö hyö- dyllisyysmallioikeudesta annetun lain 19 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaiset edellytykset vastoin PRH:n ja markkinaoikeuden kan- taa rekisteröinnin mitättömäksi ju- listamiseksi sillä perusteella, että EP-hakemuksen hyödyllisyysmal- lihakemukseksi muuntaminen ei ollut tapahtunut lain 8 §:ssä edelly- tetyllä tavalla.

Hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain 8 §:n 1 momentissa edellytetään, että hyödyllisyys- mallihakemus koskee samaa keksintöä kuin se patenttihakemus, josta se on muunnettu. Kysymyk- sessä olevan keksinnön tulee halli- tuksen esityksen (HE 232/1990 vp) 8 §:ää koskevien perustelujen mu- kaan olla esitetty patenttihakemuksessa jo silloin kun tämä on tehty tai on katsottava tehdyksi.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että sen arviointi, oliko hyödylli- syysmallihakemuksella suojatta- vaksi haettu keksintö muunnetus- sa patenttihakemuksessa esitetty, voitiin rinnastaa hyödyllisyysmal- lioikeudesta annetun lain 11 §:ssä ja patenttilain 13 §:ssä tarkoitettuun, hakemuksen muuttamista koskevaan tilanteeseen.

Mainitut säännökset ilmentävät periaatetta, jonka mukaan suoja- tai patenttivaatimuksesta voidaan poistaa ainoastaan sellainen piirre, jota ei ole esitetty hakemuksessa keksinnön olennaisena piirteenä ja joka ei ole keksinnön toiminnan kannalta välttämätön, kun otetaan huomioon keksinnön ratkaisema tekninen ongelma. Korkein hallin- to-oikeus katsoi, että patenttihakemu- sta hyödyllisyysmallihakemuksesi muunnettaessaakaan suojavaatimuksesta ei voida jättää pois patenttihakemuksessa keksin- nön olennaisena piirteenä ja sen

toiminnan kannalta välttämättö- mänä esitettyä tunnusmerkkiä.

Keksinnön mukainen voiman- siirtolaite oli EP-hakemuksen ja sen kansainvälisen patenttihakemuksen, jonka hakemispäivänä EP-hakemus oli katsottava tehdyksi, mukaan tunnettu siitä, että vai- jerin pyörittämiseksi tarkoitettu väännin oli hydraulinen. Tämä oli hakemusjulkaisujen selityksissä esitetyn, muun ohella riittävän vääntömomentin aikaansaamista ja veden käytön välttämistä koske- van tavoitteen kannalta välttämät- tön piirre.

Koska hydraulista väännintä koskeva piirre ei sisällynyt hyö- dyllisyysmallin suojavaatimuk- seen 1, hyödyllisyysmalli suoja- si keksintöä, jota ei ollut esitetty EP- hakemuksessa. Hyödyllisyysmalli ei siten koskenut hyödyllisyys- mallioikeudesta annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla samaa keksintöä kuin se patentti- hakemus, josta se on hyödylli- syysmalliksi muunnettu.

Hyödyllisyysmallin mitättö- mäksi julistamiselle oli näillä pe- rusteilla hyödyllisyysmallioikeu- desta annetun lain 19 §:n 1 mo- mentin 4 kohdassa tarkoitettu pe- ruste. Tämän vuoksi markkina- oikeuden ja PRH:n päätökset ku- mottiin ja asia palautettiin PRH:lle uudelleen käsiteltäväksi.

Laki hyödyllisyysmallioikeudesta 8 § ja 19 § 1 momentti 4 kohta

KHO:2020:19

Omaishoidon tuki – Omaishoi- don tuen myöntäminen – Kun- nassa vahvistettujen tuen myöntämisperusteiden muutta- minen – Hoitoluokan maksuluo- kan alentaminen – Taannehti- vuus – Valitus – Hallintoriita

Viranhaltija oli päätöksellään 16.2.2017 myöntänyt A:lle omaishoidon tukea 1.2.2017 voi- maan tulleiden X:n kaupungin uu- sien omaishoidon tuen myöntä- misperusteiden mukaisessa kol- mannessa hoitoisuusryhmässä 392 euroa kuukaudessa 1.5.2017 alkaen toistaiseksi. A:n huoltaja B oli 2.3.2017 allekirjoittanut kau- pungin kanssa vastaavan sisältöi- sen uuden omaishoitosopimuksen.

X:n kaupunginhallitus oli pää- töksellään 26.6.2017 palauttanut 1.2.2017 voimaan tulleet omaishoi- don tuen myöntämisperusteet uu-

delleen valmisteltavaksi. Päätöksen mukaan niille omaishoidettaville, joiden tuki on laskettu tai laskannut 1.2.2017 uudistettujen kriteerien mukaan, palautetaan vanhojen sopimusten mukainen omaishoidon tuki, kunnes uudet kriteerit on hyväksytty sosiaali- ja terveyslautakunnassa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto kumosi 3.8.2017 A:n oikaisuvaatimuksen johdosta viranhaltijan 16.2.2017 tekemän päätöksen ja palautti asian viranhaltijalle uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksen perusteluista kävi ilmi, että jaosto oli kumonnut viranhaltijan päätöksen viitaten nimenomaan kaupunginhallituksen 26.6.2017 tekemään päätökseen.

Viranhaltija arvioi tämän jälkeen päätöksellään 24.8.2017 A:n omaishoidon tuen tarvetta kaupungissa ennen 1.2.2017 voimassa olleiden omaishoidon tuen myöntämisperusteiden nojalla ja alensi A:n omaishoidon tuen 1.5.2017 alkaen kolmanteen maksuluokkaan 554 euroa kuukaudessa 7.11.2014 päätetyssä omaishoitosopimuksessa sovitun toisen maksuluokan 796,24 euroa kuukaudessa asemesta.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto hylkäsi 23.11.2017 A:n oikaisuvaatimuksen ja hallinto-oikeus 3.7.2018 A:n valituksen.

Korkein hallinto-oikeus myönsi asiassa valitusluvan A:lle. Hallinto-oikeuden päätös, jaoston 23.11.2017 tekemä päätös ja viranhaltijan päätös 24.8.2018 kumottiin.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kaupunginhallituksen päätöstä 26.6.2017 oli tulkittava, ottaen huomioon asiassa aikaisemmin tapahtunut, päätöksen sanamuodon mukaisesti. Kaupunginhallituksen edellä mainittu päätös koski ennen 1.2.2017 voimassa olleita omaishoitosopimuksia ja niiden mukaisten omaishoidon tuen hoitopalkkioiden tason palauttamista ennalleen sinä aikana, jolloin omaishoidon tuen myöntämiskriteerit valmisteltiin uudestaan. Kaupunginhallituksen päätöksessä ei ollut erikseen mainittu, että tuona valmisteluaikana voitaisiin tehdä päätöksiä, joilla tukea alennettaisiin soveltaen ennen 1.2.2017 voimassa olleita kriteereitä.

A:n omaishoidon tuen hoitopalkkion määrä oli 1.2.2017 voimaan tulleiden ja sittemmin uuteen valmisteluun palautettujen tukikri-

teerien mukaan 392 euroa kuukaudessa, kun hoitopalkkion määrä oli 7.11.2014 päivätyn omaishoitosopimuksen mukaan toisessa maksuluokassa 796,24 euroa kuukaudessa. Tuen määrä oli siten kaupunginhallituksen päätöksessä tarkoitettulla tavalla laskenut.

Edellä mainituissa olosuhteissa korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei viranhaltija ollut voinut päätöksessään 24.8.2017 vastoin kaupunginhallituksen 26.6.2017 tekemää päätöstä ja ennen sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksymiä uusia tukikriteereitä arvioida A:n omaishoidon tuen hoitopalkkion määrää 7.11.2014 tehdyssä omaishoitosopimuksessa sovitua pienemmäksi. Kun lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston päätöksen 3.8.2017 johdosta myös kaupungin ja A:n välisessä 16.2.2017 päätetyssä omaishoitosopimuksessa hoitajalle suoritettava hoitopalkkiosta sovittu oli tullut kumotuksi, A:n omaishoidon tuen hoitopalkkiona oli pidettävä 7.11.2014 tehdyn omaishoitosopimuksen mukaista määrää myös 1.5.2017 jälkeiseltä ajalta siihen asti, kunnes A:lle tehdään uusien omaishoidon tuen myöntämisperusteiden tultua voimaan uusi omaishoidontukea koskeva päätös.

Äänestys 3–2

Laki omaishoidon tuesta 1 §, 2 § 1, 2 ja 4 kohta, 3 §, 5 § 1 momentti, 7 § 1 momentti, 8 § 1 momentti, 2 momentti 1 kohta ja 3 momentti sekä 9 §

KHO:2020:20

Kunnallisasia – Asiakasmaksu – Vammaispalvelu – Kuljetuspalvelun omavastuu – Yleispäätös omavastuun määräytymisestä – Kilometripohjaisuus – Käytössä olevat kertaliput vyöhykepohjaisia

Kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta oli päättänyt, että vaikeavammaisten henkilöiden kuljetuspalvelujen omavastuuna peritään edelleen Matkahuollon hinnaston mukainen kilometrien mukaan määräytyvä kertalipun hinta. A:n tekemä oikaisuvaatimus hylättiin. Hallinto-oikeus hylkäsi samoin A:n tekemän kunnallisvalituksen.

Asiassa saadun selvityksen mukaan kaupungin sisäisessä linja-autoliikenteessä tavallinen kertali-

pun hinta oli korttijärjestelmään siirtymisen jälkeen 3,50 euroa. Kuljetuspalvelun asiakasmaksu oli sen sijaan lautakunnan tekemän yleispäätöksen mukaan kaupungin sisäisillä yli kuusi kilometriä pitkillä matkoilla tätä korkeampi. Kuljetuspalvelun asiakasmaksu saattoi muodostua korttijärjestelmän mukaista kertalipun hintaa korkeammaksi myös kuntarajat ylittävillä matkoilla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että sosiaali- ja terveyslautakunnan tekemä yleispäätös oli sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen 6 §:n vastainen.

L vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 14 §

L sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1 § ja 2 §
A sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 6 §

KHO:2020:22

Toimeentulotuki – Perustoimeentulotuki – Palveluasuminen – Ateriamaksu – Perusosalla katettavat menot – Muu perusmeno – Ravintomeno

A asui tukiasunnossa, josta hän maksoi vuokran lisäksi kuukausittain palvelumaksua. Palvelumaksuun sisältyi ateriamaksu 260 euroa. Asiassa oli ratkaistavana, oliko palveluasumisesta aiheutunut ateriamaksu perustoimeentulotuksessa erikseen huomioon otettava ravintomeno.

Ateriamaksu oli ravintomeno, joka toimeentulotuesta annetun lain 7a §:n mukaan katetaan perustoimeentulotuen perusosalla. Määriteltäessä, onko hakijalla oikeutta perustoimeentulotukseen, ravintomenoina ei tullut ottaa huomioon A:n maksamaa ateriamaksua, vaikka se ylittikin perusosan ravintomenojen laskennallisen osuuden. Kun otettiin huomioon toimeentulotuesta annetun lain 7b §:n 1 momentissa luetellut menot, perusosaan sisältyvien ravintomenojen laskennallisen osuuden ylittäviä tosiasiallisia ravintomenoja ei myöskään voitu ottaa huomioon perustoimeentulotuella katettavina muina perusmenoina.

Laki toimeentulotuesta 6 §, 7 §, 7a §, 7b § 1 momentti ja 9 §
Ks. myös KHO 2019:58

Ympäristöasiat

KHO:2020:3

Luonnonsuojelulaki – Hallintopakko – Metsänhakkuu – Metsänkätöilmoitus – Natura 2000 –kohde – Natura-arviointi – Arvioinnin tarveharkinta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oli hylännyt yhdistysten luonnonsuojelulain nojalla tekemän hallintopakohakemuksen Metsähallitus Metsätalous Oy:n Natura-alueelle Oulujärven saaret ja ranta-alueet suunnitteleminen metsänhakkuiden kieltämiseksi. Yhdistykset olivat katsoneet, että suunnitellut metsänhakkuut olivat luonnonsuojelulain 64 a §:n heikentämiskiellon vastaisia ja edellyttivät luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista arviointia hakkuiden vaikutuksista Natura-alueen suojeluarvoihin.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Natura-arviointia koskevan velvollisuuden edellytyksenä ei ollut, että toimenpiteet kohdistuivat Natura-alueen suojelun perusteena olevan ensisijaisesti suojellun luontotyyppin boreaaliset luonnonmetsät alueelle. Natura-arvioinnin tarveharkinnan kannalta merkitystä oli hakkuiden kohdentumisen lisäksi hakkuiden laajuudella sekä myös luontotyypin edustavuudella, hakkuiden etäisyydellä luontotyyppistä ja hakkuiden toteuttamistavalla. Nämä tiedot eivät olleet käyneet kaikilta osin ilmi metsänkätöilmoituksesta.

Luonnonsuojelulain 68 §:n 2 momentissa tarkoitettussa hoito- ja käyttösuunnitelmassa suojelun perusteena olevista luontotyypeistä ja niiden sellyttämiseen, lisäämiseen tai parantamiseen tähtäävistä toimenpiteistä esitetyt tiedot tuli ottaa huomioon Natura-arvioinnin tarveharkinnassa. Oulujärven retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma ei kuitenkaan sisältänyt sellaisia tietoja suunniteltujen metsänhakkuiden vaikutuksista, joiden perusteella olisi voitu todeta, että luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointi ei ollut tarpeen.

Asianmukainen arviointi ja sitä varten tarvittavien tietojen kokoaminen tapahtuu luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa arviointimenettelyssä. Kun olemassa olevien tietojen perusteella ei ollut

voitu sulkea pois sitä, että metsänhakkuut vaikuttavat merkittävästi Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi tullut luonnonsuojelulain 65 a §:n mukaisesti kieltää hakkuut, kunnes Natura-arviointi on suoritettu.

Luonnonsuojelulaki 57 §, 64 a §, 65 §, 65 a §, 65 c §, 68 §
Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemisesta (92/43/ETY, luontodirektiivi) 6 artikla 3 kohta
Unionin tuomioistuimen tuomio 10.1.2006, komissio v. Saksa (C-98/03, EU:C:2006:3), tuomio 12.4.2018, People Over Wind ja Sweetman (C-323/17, EU:C:2018:244) ja tuomio 17.4.2018, komissio v. Puola (Białowieżan metsä) (C-441/17, EU:C:2018:255)

KHO:2020:13

Ympäristölupa – Polttonesteiden jakeluasema – Tärkeä pohjavesialue – Pohjaveden pilaamiskielto – Pilaantumisriskin arviointikriteerit – Pohjavesialueen hydrogeologiset olosuhteet – Kohdekohtainen riskinarvio

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen oli myöntänyt ympäristöluvan polttonesteiden jakeluasemalle, joka sijaitsi I luokan pohjavesialueella pohjaveden muodostumisalueella. Hallinto-oikeus oli kumonnut päätöksen ja hylännyt lupahakemuksen. Asiassa oli kysymys siitä, oliko luvanhakija esittänyt lupa-asiaassa sellaista selvitystä, jonka perusteella pohjaveden pilaantumisriski oli katsottava niin pieneksi, että ympäristöluvan myöntämisen edellytykset jakeluasematoiminnalle olivat olemassa.

Arvioitaessa pohjavesialueelle sijoitettavasta jakeluasemasta aiheutuvaa pohjaveden pilaantumisriskiä oli kiinnitettävä huomiota jakeluaseman teknisiin suojaustoimenpiteisiin ja niitä koskevaan riskinarviointiin, jakeluaseman sijaintipaikkaan, pohjavesialueen hydrogeologisiin ja muihin olosuhteisiin, kuten jakeluaseman vaikutusalueella sijaitseviin herkkiin kohteisiin, sekä jakeluasematoiminnan luonteeseen.

Kun otettiin huomioon jakeluaseman sijainti tärkeällä pohjavesialueella ja pohjaveden muodostu-

misalueella, jakeluasemakiinteistön hyvin nestettä johtava maaperä ja suunniteltujen suojausrakenteiden sijainti lähellä pohjaveden pintaa, toiminnasta esitetty selvitys, riittävän kohdekohtaisen riskinarvion puuttuminen sekä pohjavesialueen herkäät kohteet ja sen merkitys kriisiajan vesihuollolle, ei asiassa voitu saadun selvityksen perusteella vakuuttua siitä, ettei jakeluaseman toiminnasta aiheutu kiellettyä pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Näin ollen ympäristöluvan myöntämiselle ei ollut edellytyksiä.

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 4 § 1 momentti 2 kohta, 6 §, 8 § 1 momentti, 41 § 1 momentti, 42 § 1 ja 2 momentti

KHO:2020:14

Ympäristölupa – Polttonesteiden jakeluasema – Tärkeä pohjavesialue – Pohjaveden pilaamiskielto – Pilaantumisriskin arviointikriteerit – Kohdekohtainen riskinarvio – Pohjaveden virtaus suunnat – Hulevesien hallinta – Orsi-vesi

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen oli myöntänyt ympäristöluvan polttonesteiden jakeluasemalle, joka sijaitsi I luokan pohjavesialueella pohjaveden muodostumisalueella. Hallinto-oikeus oli kumonnut päätöksen ja hylännyt lupahakemuksen. Asiassa oli kysymys siitä, oliko luvanhakija esittänyt lupa-asiaassa sellaista selvitystä, jonka perusteella pohjaveden pilaantumisriski oli katsottava niin pieneksi, että ympäristöluvan myöntämisen edellytykset jakeluasematoiminnalle olivat olemassa.

Arvioitaessa pohjavesialueelle sijoitettavasta jakeluasemasta aiheutuvaa pohjaveden pilaantumisriskiä oli kiinnitettävä huomiota jakeluaseman teknisiin suojaustoimenpiteisiin ja niitä koskevaan riskinarviointiin, jakeluaseman sijaintipaikkaan, pohjavesialueen hydrogeologisiin ja muihin olosuhteisiin sekä jakeluasematoiminnan luonteeseen.

Lupahakemuksessa esitetty selvitys, johon sisältyi myös jakeluaseman kohdekohtainen riskinarvio, oli sinänsä kattava ja sen perusteella voitiin arvioida pohjaveden pilaantumisriskin pienentyvän. Jakeluaseman alueen hulevesien hallinnasta esitettyä selvitystä

ei kuitenkaan voitu pitää pohjaveden pilaantumisriskin kannalta riittävänä ottaen erityisesti huomioon, että kyse oli 24 tuntia vuorokaudessa toimivasta kylmäseamasta. Myös pohjaveden virtausuuntien osalta esitetty selvitys oli jäänyt jossain määrin yleiselle tasolle, jolloin mahdollisessa onnettomuustilanteessa oli vaikea arvioida, mitä vedenottoa mahdollinen vuotovahinko voisi uhatta. Pilaantumisriskin arvioinnin kannalta puutteena voitiin pitää myös sitä, ettei noin 1–5 metrin syvyydellä maanpinnasta muodostuvan orsiveden pilaantumisriskiä ollut arvioitu kohdekohtaisessa riskinarviossa tai muissakaan selvityksissä. Orsivettä oli pohjaveden pilaamiskiellon kannalta arvioitava kuten muutakin pohjavettä.

Hakija oli toimittanut kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle uuden lupahakemuksen, joka sisälsi osittain uutta selvitystä. Nyt ilmenneiden lupahakemuksen puutteiden merkitys voitiin arvioida uuden lupahakemuksen käsitelyyn yhteydessä.

Ympäristösuojelulaki (527/2014) 11 §, 17 § 1 momentti, 20 § 1 kohta, 48 § 2 momentti, 49 §

KHO:2020:16

Ympäristösuojelu – Koeluonteinen toiminta – Valimon ylijäämähiekan terminen elvytys – Savukaasupäästöt – Ympäristöluvan tarve – Pohjaveden pilaamiskiello – Riskinarvio – Selvitysten riittävyys

Ympäristöpäällikkö oli hyväksynyt A Oy:n ilmoituksen koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, joka koski valimon ylijäämähiekan termistä elvytystä. Toiminnan tarkoituksena oli käsitellä yhden vuoden aikana yhteensä 10000 tonnia erilaisia valimohiekoja siten, että hiekka kuumennettaisiin 800 asteeseen. Prosessissa hiekan sisältämät haitalliset sidosaineet pilkkoutuisivat. Toiminta tapahtuisi sisätiloissa, eikä toiminnassa käytettäisi vettä eikä siitä muodostuisi jätevesiä. Toiminnassa ei myöskään käytettäisi kemikaaleja tai öljyjä. Toiminnan päästöt olisivat pöly- ja savukaasupäästöjä. Toiminnassa käsiteltävät valimohiekat ja pölynpoistossa muodostuva pöly sekä hiekan kuumentamiseen käytettävä nestekaasu va-

rastoitaisiin sisätiloissa tai tiiviissä konteissa. Ilmoituksen mukainen koeluonteinen toiminta sijoittui I luokan pohjavesialueelle.

Ympäristösuojelulaissa ei ollut nimenomaisesti kielletty koeluonteisen lyhytaikaisen toiminnan sijoittamista pohjavesialueelle. Ilmoituksen mukaisesta toiminnasta ei myöskään aiheutunut sellaisia ympäristösuojelulaissa tarkoitettuja seurauksia, jotka olisivat edellyttäneet ympäristölupaa. Ympäristösuojelulain säännökset eivät siten lähtökohtaisesti estäneet sitä, että puheena olevaa toimintaa olisi voitu harjoittaa koeluonteisena toimintana ja ilman ympäristölupaa. Toiminnan sijoittumisen sopivuus I luokan pohjavesialueelle oli kuitenkin vielä erikseen arvioitava.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että toimintaa koskevaan ilmoitukseen ei ollut sisällynyt hiekan termisessä elvytysprosessissa syntyvien savukaasupäästöjen haitta-aineista riittävää riskinarviota, jonka perusteella mahdollisten haitta-aineiden kulkeutuminen savukaasuista ilman kautta maaperään ja edelleen pohjaveteen kysymyksessä olevan alueen olosuhteissa olisi voitu sulkea pois. Valimohiekan haitallisten sidosaineiden sisältymistä palokaasuihin ei siten voitu asiassa esitettyjen tietojen perusteella arvioida luotettavasti. Valimohiekan termisestä elvytyksestä saattoi näin ollen aiheutua pohjaveden pilaantumista tai sen vaaraa ilman kautta kulkeutuvan laskeuman muodossa, eikä tätä riskiä voitu pitää merkityksettömän pienenä. Ympäristöpäällikön päätökseen sisältyvillä määräyksillä ei ollut rajoitettu toimintaa siten, että selvitys olisi ollut tarpeeton.

Edellä lausuttu huomioon ottaen ympäristöpäällikön päätös sekä hallinto-oikeuden päätös, jolla ELY-keskuksen valitus ympäristöpäällikön päätöksestä oli hylätty, olisi tullut lainvastaisina kumota. Koska toimintaa varten määrätty ajanjakso oli jo päättynyt, lausuminen asiasta enemmälti raukesi.

Ympäristösuojelulaki 17 § 1 momentti, 28 § ja 31 §

KHO:2020:17

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaavan muutos – Asemakaavan sisältövaatimukset –

Rakennettu ympäristö – Piha-alue – Täydennysrakentaminen

Kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt asemakaavan muutoksen, jonka tarkoituksena oli mahdollistaa täydennysrakentamista yleiskaavassa maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi osoitetun alueen viereen.

Mainitun kohteen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset oli osoitettu asemakaavan muutoksessa suojeltaviksi merkinnällä sr. Suojeltavien rakennusten läheisyyteen ja osittain näiden rakennusten rajaamaan pihapiiriin kuuluvalla alueella oli osoitettu rakennusalat kahdelle enintään nelikerroksiselle ja enintään 1450 kerrosneliömetrin suuruiselle rakennukselle. Sekä suojellut rakennukset että uudisrakentaminen sijoittuivat asuin-, liike- ja toimisto- sekä yleisten rakennusten korttelialueelle, jossa rakennetun ympäristön ominaispiirteet tuli säilyttää (ALY/s).

Asiassa oli kysymys erityisesti siitä, oliko suojeltujen rakennusten piha-alueen merkitys osana erityisiä arvoja omaavan rakennetun ympäristön kokonaisuutta otettu riittävällä tavalla huomioon uudisrakentamista osoitettaessa.

Suojeltujen rakennusten rajamalla piha-alueella ei saadun selvityksen perusteella ollut itsenäistä suojeluarvoa, mutta sillä oli kuitenkin merkitystä osana rakennusten muodostamaa rakennetun ympäristön kokonaisuutta. Piha-alueen keskeisiksi ominaispiirteiksi oli laadituissa selvityksissä todettu puistomainen ilme, istutukset ja reitit.

Kaavamutoksen mahdollistama uudisrakentaminen muutti suojeltujen rakennusten rajaamaa piha-alueita aikaisempaan nähden suljetummaksi. Kun lisäksi otettiin huomioon uudisrakentamiseen liittyvät pysäköinti- ja pelastustiejärjestelyt sekä polkupyörien säilytykseen varattavat alueet, korttelin viheralueiden voitiin arvioida ainakin vähäisesti supistuvan nykytilanteeseen verrattuna.

Suojeltujen rakennusten ja uudisrakennusten välinen piha-alue oli osoitettu kaavakartassa istutettavaksi alueeksi. ALY/s-korttelin piha-alueen toteuttamista koskevan kaavamääräyksen mukaan piha-alueet tuli suunnitella yhte-

näiseksi kokonaisuudeksi niin kasvillisuuden, rakenteiden, toimintojen sijoittelun kuin kulkureittien osalta ja piha-alueen puistomainen luonne tuli säilyttää. Kaavamääräyksissä oli lisäksi muun ohella edellytetty, että piha-alue toteutetaan yhteisjärjestelyinä pienen piha-alueen mahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja vaadittujen toimintojen järjestämiseksi.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että asemakaavaratkaisu perustui kattavaan suojeltujen rakennusten ja niiden rajaaman piha-alueen historiaa ja keskeisiä piirteitä koskevaan selvitykseen. ALY/s-korttelin piha-alueen toteuttamista koskevissa kaavamääräyksissä oli otettu lähtökohdaksi piha-alueelle selvitysten perusteella ominainen puistomainen luonne, ja kaavamääräysten voitiin muutoinkin todeta ohjaavan piha-alueen toteuttamista tavanomaista yksityiskohteisemmin. Kun lisäksi otettiin huomioon, että kaikille ALY/s-kortteliin sijoittuville rakennuksille oli osoitettu sama käyttötarkoitus, kaavaratkaisun voitiin katsoa uudisrakentamisesta aiheutuvista muutoksista huolimatta turvaavan korttelin piha-alueen toteutumisen yhtenäisenä ja piha-alueen keskeiset ominaispiirteet säilyttävänä kokonaisuutena. Piha-alueen merkitys osana erityisiä arvoja omaavan rakennetun ympäristön kokonaisuutta oli siten otettu kaavaratkaisussa riittävällä tavalla huomioon, ja kaavamuutoksen voitiin katsoa täyttävän rakennetun ympäristön vaalimista ja siihen liittyvien erityisten arvojen hävittämiskieltoa koskevan asemakaavan sisältövaatimuksen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § 1 ja 2 momentti, 50 § 1 momentti ja 54 § 2 momentti

KHO:2020:21

Jäteasia – Hallintopakko – Velvoitteen kohdistaminen – Maarakentaminen – Rakennuksen purkumateriaali – Jätteen toimittaja – Roskaamiskielto – Jätteen haltijan vastuu – Selvillä-olovelvollisuus – Jätteen hylkääminen ja hallitsematon käyttö – Päävelvoitteen yhteisvastuullisuus

Rakennuksen purkamisen suorittanut urakoitsija A Oy oli B:n ja C:n toimeksiannosta toimittanut ra-

kennuksen purkumateriaalia B:n ja C:n asuinkiinteistölle sekä levittänyt heidän ohjeidensa mukaan purkumateriaalin kiinteistön piha-alueelle. Purkumateriaali oli sisältänyt sellaista jätettä, jonka sijoittaminen asuinkiinteistön piha-alueelle oli jätelaissa tarkoitettua roskaamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen oli levitystyön aikana tehtyjen valvontatoimenpiteiden jälkeen velvoittanut B:n ja C:n sekä A Oy:n yhteisvastuullisesti hoitamaan purkumateriaali pois kiinteistöltä määräaikaan mennessä. Päävelvoitteen tehosteeksi oli asetettu kullekin erikseen uhkasakko.

Vaikka A Oy oli suorittanut purkumateriaalin konkreettisen levitystyön, oli määräysvalta kyseisen purkumateriaalin käytöstä ollut kiinteistön omistajilla. Ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksellä asetettua päävelvoitetta ei tästä syystä ollut yhtiön osalta voitu perustaa jätelain mukaisen roskaamiskiellon rikkomiseen.

Arvioitaessa sitä, oliko päävelvoite voitu edellä lausutusta huolimatta kohdistaa yhtiöön, korkein hallinto-oikeus totesi, että yhtiöstä oli rakennuksen purkutyön suorittajana tullut mainitun purkumateriaalin osalta jätelaissa tarkoitettu jätteen haltija. Purkutyön suorittajana yhtiön oli tullut viedä purkumateriaali paikkaan, joka oli lain mukaan siihen tarkoitukseen osoitettu. Kun otettiin huomioon puheena olevan purkumateriaalin määrä ja laatu, yhtiön olisi jätehuoltoalan ammattimaisena toimijana ja viimeistään suoritettujen valvontatoimenpiteiden jälkeen tullut ymmärtää, että mainitun purkumateriaalin sijoittaminen asuinkiinteistön piha-alueelle oli jätelain säännösten vastaista. Koska yhtiö oli tästä huolimatta toimittanut ja sijoittanut purkumateriaalin tälle kiinteistölle, se oli toiminut jätelain säännösten vastaisesti. Ympäristönsuojeluviranomainen oli siten voinut asettaa yhtiölle päätöksessä tarkoitettua päävelvoitteen.

Sama päävelvoite oli voitu asettaa yhtiölle ja kiinteistön omistajille yhteisvastuullisesti siitä huolimatta, että yhtiön vastuu purkumateriaalista oli tullut arvioida kiinteistön omistajien vastuuseen nähden erillisenä. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin selvyuden vuoksi totesi, että päävelvoitteen

yhteisvastuullisuus ei merkinnyt sitä, että määräyksen kohteena olevat tahot eivät voisi sopia päävelvoitteen toteuttamisesta ja sen kustannusten jakamisesta erikseen. Päätöksellä ei myöskään otettu lopullisesti kantaa velvoitettujen keskinäiseen vastuuseen velvoitteen suorittamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Jätelaki 6 § 1 momentti 5 kohta, 12 § 2 momentti, 13 §, 72 §, 73 §, 75 §, 126 §

UHKASAKKOLAKI 7 § 1 momentti

KHO:2020:24

Ympäristönsuojelulaki – Ympäristölupa – Lupamääräys – Lupahakemuksen sitovuus – Päätöksen kertoelman sitovuus – Asetuksen vaatimusten lieventyminen

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana, oliko aluehallintoviraston myöntämässä ympäristöluvassa voitu antaa lupamääräyksiä sellaisista seikoista, jotka oli esitetty toiminnan kuvauksena lupahakemuksessa tai jotka perustuivat suoraan lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen säännökseen.

Lupamääräysten tarkoituksena oli varmistaa toiminnan lainmukaisuus ja luoda perusta toiminnan valvonnalle. Lupamääräyksiä asettamalla voitiin myös luoda luvan myöntämisen edellytykset toiminnalle, jolle lupaa ei ilman näitä määräyksiä voitaisi myöntää. Ympäristöluvan kertoelmaosan tiedot muodostivat yhdessä lupamääräysten ja päätöksen perusteluiden kanssa kokonaisuuden, mikä oli asiaa arvioitaessa otettava huomioon. Ympäristönsuojelulaissa (86/2000) tai ympäristönsuojeluasetuksessa (169/2000) ei ollut nimellisesti kielletty antamasta määräyksiä seikoista, joista on säädetty asetuksella.

Lupaviranomaisella oli lain ja asetuksen joustavien säännösten vuoksi harkintavaltaa sen suhteen, oliko lupahakemuksesta ja päätöksen kertoelmaosasta ilmenevästä seikasta annettava myös lupamääräys. Sanottu koski vastaavasti mahdollisuutta antaa lupamääräys, jota vastaava velvoite sitoisi toiminnanharjoittajaa ilman määräystäkin suoraan asetuksen nojalla. Perusteena tällaisen määräysten antamiselle voi

olla esimerkiksi luvan myöntämisen edellytysten varmistaminen ja asetusten soveltamiseen liittyvien epäselvyyksien ratkaiseminen. Luvan valvonnan selkeyttäminen voi myös edellyttää määräyksen antamista toiminnanharjoittajan lupahakemuksessa ilmoittamista seikoista.

Kun otettiin muun ohella huomioon, että toiminnanharjoittaja voi uuden ympäristönsuojelulain (527/2014) 89 §:n 1 momentin mukaan hakea ympäristöluvan muuttamista, sekä aluehallintovirastolle ensi asteena kuuluva toimivalta lupaharkinnassa, asetuksen sisällön toistaminen lupamääräyksessä ei sellaisenaan johtanut toiminnanharjoittajan kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen, vaikka myöhemmin asetuksen muutoksella ympäristönsuojeluvaatimuksia lievennettäisiin.

Valituksen kohteena olevien lupamääräysten osalta ei ollut osoitettu, etteivät ne liittyisi ympäristönsuojeluun tai jätteiden käsittelyyn taikka jätehuollon järjestämiseen. Aluehallintovirasto ei ollut käyttänyt väärin harkintavaltaansa, eikä sen päätös ollut lainvastainen.

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 41 §, 42 § ja 43 §
Ympäristönsuojeluasetus (169/2000) 18–20 §
Ks. KKO 2019:102 ja KHO 2017:76

Verotusasiat

KHO:2020:7

**Lahjavero – Sukupolvenvaihdos-
huojennus – Yritystoiminnan jat-
kaminen – Osakeyhtiö – Osak-
keet – Äänioikeus – Erilajiset
osakkeet**

A:n tarkoituksena oli lahjoittaa lapselleen B:lle 10 prosentin omistusosuus C Oy:n osakkeista. Lahjoitettavat osakkeet oikeuttivat 2,5 prosenttiin äänistä C Oy:n yhtiökokouksessa. B:n oli tarkoitus jatkaa lahjoituksen jälkeen C Oy:n hallituksen jäsenenä.

B:n katsottiin jatkavan A:lta lahjana saamallaan C Oy:n osakkeilla yritystoimintaa C Oy:ssä perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Ennakkoratkaisu. Äänestys 5–2.

Perintö- ja lahjaverolaki 55 § 1 momentti ja 57 §

Ks. ja vrt. KHO 2011:1, KHO 2014:92, KHO 2015:154 ja KHO 2015:166

KHO:2020:15

Tuloverotus – Veronalainen tulo – Kiinteistöyhteisö – Osakkeenomistajan hallitsema huoneisto – Tontti – Käypää vuokraa alempi yhtiövastike

Tonttiyhtiö A Oy:n varallisuus koostui sen omistamasta tontista. A Oy:llä oli yhtiöjärjestyksensä perusteella yksi hallintaosake sekä tonttiosakkeita. Tonttiosakkeet oikeuttivat yhtiöjärjestyksen mukaisesti hallitsemaan tonttiyhtiön omistamaa tonttia. Tonttiosakkeisiin liittyi yhtiöjärjestyksen perustava velvollisuus maksaa hoitovastikkeesta ja rahoitusvastikkeesta koostuvaa yhtiövastiketta. Vain hallintaosake tuotti äänioikeuden, mutta se ei oikeuttanut tonttiyhtiön varallisuuteen eikä tontin hallintaan. Hallintaosakkeeseen ei liittynyt velvollisuutta maksaa yhtiövastiketta.

A Oy:n osakkeenomistaja vuokrasi omistamiensa osakkeiden ja yhtiöjärjestyksen määräysten perusteella hallitsemansa tontin rakennusliike C Oy:lle. C Oy perusti tontille valmistuvalle rakennukselle asunto-osakeyhtiön ja rakensi sille tulevan asuinrakennuksen. Asuinrakennuksen valmistuttua tontin vuokravastuu siirrettiin C Oy:ltä asunto-osakeyhtiölle.

Asunto-osakeyhtiö oli oikeutettu lunastamaan sen sijaintitontin hallintaan oikeuttavia tonttiosakkeita vuokra-ajan kuluessa ja velvollinen lunastamaan kaikki kyseiset tonttiosakkeet maanvuokrasopimuksen päättyessä. Asunto-osakeyhtiö oli oikeutettu lunastamaan hallintaosakkeen lunastettuaan kaikki kyseisen tonttiyhtiön tonttiosakkeet. Tämän jälkeen tonttiyhtiön oli tarkoitus sulautua asunto-osakeyhtiöön.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tuloverolain 53 §:n 2 kohdan säännös siitä, mikä ei ole kiinteistöyhteisölle veronalaista tuloa, kattoi myös edun, jonka osakkeenomistaja sai yhtiöjärjestyksen määrittämän muun tilan tai tilan osuuden kuin varsinaisen huoneiston hallinnan perusteella. Se etu, jonka A Oy:n osakkeenomistaja sai tontin käypää vuokraa alemman yh-

tiövastikkeen muodossa, oli A Oy:lle verovapaata tuloa tuloverolain 53 §:n 2 kohdan perusteella. Verohallinnon ennakkoratkaisu verovuosille 2018-2019.

Äänestys 4–1

Tuloverolaki 53 § 2 kohta

KHO:2020:23

Henkilökohtaisen tulon verotus – Peitelty osinko – Alihintainen osakekauppa – Luovutus osakkeen omaisen omistamalle osakeyhtiölle – Realisoitumaton arvonnousu

A omisti koko B Oy:n osakekannan. B Oy myi omistamansa C S.P.F:n osakkeet A:n rintaperillisten kokonaan omistamalle sijoitusyhtiö D Oy:lle ja peri tällöin D Oy:ltä vastikkeen, jonka Verohallinto katsoi olleen alihintaisen. Asiassa oli kysymys siitä, voitiinko mahdollisen alihinnan määrä lukea A:n veronalaisiin ansiotuloihin peiteltyä osinkona.

Korkein hallinto-oikeus totesi, ettei asiaa voitu arvioida yksin verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n 1 momentin perusteella vaan asiassa oli otettava huomioon, mitä tuloverolaissa tarkoitetaan tulolla. Esillä olevan mahdollisesti alihintaisen osakekaupan seurauksena ostajayhtiön eli D Oy:n osakkeiden käypä hinta oli voinut nousta. Tuloverolain lähtökohta kuitenkin on, etteivät realisoitumattomat arvonnousut ole luonnollisten henkilöiden veronalaisten tulojen piirissä. Näin ollen A:n omaisten ei ollut katsottava saaneen tuloverolain 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua rahanarvoista etuutta vielä heidän omistamiensa D Oy:n osakkeiden mahdollisen arvonnousun vuoksi. A:n omaisten ei ollut katsottava saaneen osakekaupassa muussaakaan muodossa sanotussa lainkohdassa tarkoitettua rahanarvoista etuutta. Siten A ei ollut saanut peiteltyä osinkoa, vaikka hänen kokonaan omistamansa B Oy olisikin myynyt C S.P.F:n osakkeita alihintaan D Oy:lle. Verovuosi 2010.

Laki verotusmenettelystä 1 § 1, 2 ja 3 momentti, 29 § 1 ja 3 momentti Tuloverolaki 1 § 1 momentti ja 29 § 1 momentti

► **KKO:N VALITUSLUVAT**

VL:2020-2

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa

Diaarinumero: S2019/687

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Itä-Suomen hovioikeus 21.10.2019 S19/1000

Kysymys siitä, olisiko hovioikeuden tullut myöntää vastaajalle jatkokäsittelylupa kiinnityspanttina olevasta omaisuudesta maksettavaksi määrättävää saatavaa koskevassa asiassa.

VL:2020-3

Ulosottoakaari – Ulosottovalitus – Oikeudenkäyntikulut

Diaarinumero: S2019/194

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 3.4.2019 U18/1982

Kysymys valtion velvollisuudesta korvata asianosaisen oikeudenkäyntikulut ulosottoasiassa.

VL:2020-4

Huumausainerikos – Törkeä huumausainerikos – Todistelu – Esitutkintakertomuksen huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä

Diaarinumero: R2020/5

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 31.10.2019 R19/47

A ja B olivat viljelleet kannabiskasveja käytettäväksi huumausaineena. Esitutkinnassa A ja B olivat kumpikin erikseen kertoneet poliisin takavarikoiman erän lisäksi kasvattaneensa aiemmin kolme kannabiserää sekä yksityiskohtia eriin liittyvistä seikoista. A ja B peruuttivat kolme aikaisempaa kasvatuserää koskevat tunnustuslausumansa käräjäoikeudessa. Kysy-

mys vastaajien esitutkinnassa antamien ja oikeudenkäynnissä peruuttamien tunnustuslausumien merkityksestä näyttönä.

VL:2020-5

Petos – Kavallus

Diaarinumero: R2019/818

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 4.9.2019 R18/1414

A oli vuokrannut asunnon B:lle ja ilmoittanut asunnon olevan muutettava. Kysymys siitä, oliko A syyllistynyt petokseen, kun B oli purkanut sopimuksen katsoen, että asunto ei vastannut sovittua. Kysymys myös siitä, oliko A syyllistynyt kavallukseen, kun hän ei ollut palauttanut B:lle eikä toiselle vuokralaiselleen C:lle vuokrasopimusten päättymisen jälkeen vuokralaisten A:n pankkitilille tallettamia vuokravakuusrahoja.

VL:2020-6

Lunastuslaki – Lunastuskorvaus – Kohteenkorvaus

Diaarinumero: M2019/33

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Pohjois-Savon käräjäoikeus, maa oikeus 17.4.2019 M18/15928

Kaupunki oli lunastanut osan asunto-osakeyhtiön tontista asemakaavan mukaiseksi katualueeksi. Tontin rakennusoikeuden määrä ei ollut vähentynyt, ja lunastus oli kohdistunut asemakaavan mukaisen rakennusalan ulkopuoliseen tontin osaan. Kysymys maapohjakorvauksen arviointiperusteista ja korvauksen määrästä.

VL:2020-7

Kiinteistönmuodostamislaki – Vesijättö – Lunastamisen edellytykset

Diaarinumero: M2019/41

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Itä-Uudenmaan käräjäoi-

keus, maa oikeus 11.6.2019 M18/20497

Vesijätön lunastustoimituksessa oli katsottu, että toimituksen kohteena oleva yksityinen vesijättö oli menettänyt lunastuskelpoisen vesijätön luonteensa oltuään lohkomistoimituksen kohteena vuonna 2016. Maa oikeus katsoi, että lunastettavaksi haettu alue oli edelleen lunastettavissa olevaa yksityistä vesijättöä, koska lohkomistoimitus oli koskenut laajojen vesialuemääräalojen muodostamista kiinteistöiksi ja lohkomistoimitus ei erityisesti ollut kohdistunut vesijättöalueeseen. Maa oikeus palautti asian takaisin toimitukseen vesijätön lunastuksen varsinaisten edellytysten arvioimiseksi. Kysymys vesijätön lunastamisen edellytyksistä.

VL:2020-8

Seksuaalirikos – Raiskaus – Törkeä raiskaus – Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Todistelu

Diaarinumero: R2019/917

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 10.10.2019 R18/776

Asiassa oli esitetty näyttönä videotallenteet tuomioistuinkäsittelyn aikaan 15-vuotiaan asianomistajan kolmesta esitutkintakuulustelusta. Asianomistaja oli ensimmäisessä kuulustelussa kertonut, että seksuaalirikoksesta epäilty A ei ollut ollut asianomistajaan sukupuoliyhteydessä. Toisessa ja kolmannessa kuulustelussa asianomistaja oli kertonut, että A oli ollut asianomistajaan sukupuoliyhteydessä.

Kysymys siitä, onko A:n sukupuoliyhteydestä asianomistajan kanssa esitetty syyksilukemiseen riittävä näyttö.